

ANY IV

NÚM. 147

BARCELONA 19 JUNY 1891

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Amor

M. M. Mariscal

Crónica artística

EXPOSICIÓ GENERAL DE BELLAS ARTS

PINTURAS—Secció espanyola

EN una de nostras Crónicas passadas vàm passar revista á la Sala 6.ª destinada á obras de pintors cataláns morts, á fi de tributar un recort á sa memòria.

Per xó ara passarem de llarch y entrarem á la

SALA 7.^a

Cridan l' atenció en aquest departament *Una montanya* de la provincia de Leon, tela del pintor Agra-sot, que ha acertat mol bè lo tipo de la lletera. A'guns paisatges magnífichs de Vayreda y de Galwey y la *Stella mattutina*, de Alvarez. En Baixeras exposa una *Marina* pintada ab la trassa típica que l' adorna, y en Cusi un retrato de *Chula* engrescadora. *A la cúria*, de Aranda, s' hi nota un colorit exacte y revela que 'l assumpto es tret del natural. *La porta de la pau*, del nostre port, es un quadret d' en Roig y Soler, animat y lluminós. *La confessió*, del místich Llimona molt bé; las duas figuras expressan perfectament lo que 'l pintor ha concebut. ¡Lástima que aquest artista no pinti assumptos al gres, com per exemple alguna escena de *foyer*! Lo quadro de Bartolí que porta per lema *Trafalgar* es pobre de concepció si 's té en compte la importància de aquest fet brillant de nostra historia, del que se 'n hauria pogut treurer un gran partit. En Barrau vá fernos posar melancólichs ab son quadret *Soledat*; en cambi l' Aranda nos vá treurer lo mal humor ab sa *Plassa de toros de Sevilla*. A la mateixa regió pertany la tela de Pinelo, que representa las *Riberas de Santiponce*, pintat ab sentiment poétich. *Una floresta*, del sevillá Garcia Rodriguez; *Escena arabesca* d' en Bilbao; *Un vell*, de Bauzá y una *Casa de pagés*, de Pinós, son las demás obras principals d' aquesta part de secció. Per lo tant farém vía á la

SALA 8.ª (Ultima)

Lo que sols podem mencionar, per falta d' espay y temps, es *La huerta*, de Guzman, pintura de llums acertadas y alegres. Lo quadro de Bejerano que representa la *escena final de l' ópera Cármen* es molt animat, pero algunas de las figuras resultan póch expressivas. *Lo Sant Geroni*, de Laporta, es un desnú pintat ab brillo y de concepció bonica. Per tipos ben difinits y assumpto simpátich lo quadro titulat *Un camino equivocado*, de Guzman, pintor granadí de molt garbo. En Galwey exposa *un hort*, en Ricard Martí mes flors, ricas de colorit com ho fá sempre; en Villalonga está acertat en aquell *Carrer de poble*, y en Galofre Oller exposa *Una nenu llenyatera* que talment sembla que enrahoní de tan natural qu' es.

Aquí fineix la Secció espanyola y lo visitant aturrit de tantas cosas variadas com ha vist; ab los ulls cansats de contemplar quadros y llegir lo Catálech Oficial entra á la única gran Sala destinada á la

Secció Extrangera

Després de haber vist las alegres y lluminosas pinturas dels nostres artistas se nota al entrar en aquesta Sala algo trist, emboyrat y melancólich. Los cels nubulosos abundan molt y 'ls fondos obscurs forman majoria.

N' obstant, dintre de aquesta mateixa melancolia hi han obras magníficas, com per exemple las de Van Beers qu' es sens disputa lo cap de colla dels artistas estrangers que han honrat ab son concurs nostra Exposició. *Le mouchoir de Ste. Veronique*, lo retrato de *Henry Rochefort*, *Bergère Louis XV* y *Sur le paravent* son obras mestras d' aquest pintor, de gran concepció y de difícil pintar, sobretot las duas primeras.

Crida l' atenció la magnífica tela *L' Heritier*, de M. Van Den Bos, qual obra ha sigut premiada ja ab medalla d' ór en várias exposicions. Mlle. Fanny Caille, de Paris, exposa algunas obretas de mérit, tals com *La source*, miniatura sobre porcelana y *Roses et papillons*, pintat sobre 'l satí blau d' un vano. Lo pintor romá Corelli exposa una acuarela que titula *Serenata*, premiada en las exposicions d' Amberès, Berlín y París. *Charge de cavalerie*, es un banich quadro del parisien Delahaye, plé de vida. *Cleopatra*, del lionés Desportes, agrada per sos colors ben trovats. Lo pintor veneciá Gasparini exposa dos quadros á cual mejor; *Le nozze d' oro* y *¿Dove xelo sto sorze?* (¿Ahont es la rata?) que tenen un assumpto simpátich y colorit animat. Lo pintor de París, M. Alfred Ph. Roll exposa una tela de 5 metros de altura per 6 d' ample; la titula *Le travail*, y l' assumpto está en ella ben desenvolupat; sas figuras, casi de tamany natural, están molt ben colocadas, tant las de primer terme com las llunyanas. Y en fi, exposan una inmensa variació de pinturas al oli, acuarelas, pastels y dibuixos, tot de verdader mérit los artistas Giraldon, Hoffmann, Mlle. Landré, Lecocq, Ranzoni, Renault, Salzedo, Signorini, Teyssonnières, Thevonet, Vita y molts altres.

SALÓ REYNA REGENTA

Aquest Saló está destinat á Museu municipal. En ell s' hi veuen obras ja conegudas y celebradas com *la Rendició de Girona en 1809*, l' *Enterro de Jesús* y la *Sacra familia* del pintor Barrau. *L' Hamlet*, de Sanchez Barbudo. *L' arbre encantat* (acuarela) de Fabrés; *la mort de Alvarez de Castro*, de Muñoz Lucena; *la Presó del Príncipe de Vi na*, de Sala; *la Ola*, de Meifrén y otras obras que no consigném per falta d' espay.

Per lo tant tanquem avuy la *Crónica Artística* deixant de nou aquesta part del nostre periódich al seu dueny efectiu, nostre estimat Redactor que firma ab lo pseudónim de Doctor Geroni.

NICOLAU DE BARI.

QUENTO

—Fa una pila de rifas que no més m' equivocó d' un número per treure la primera.

—¡Ja es casualitat!

—Si que ho es. En la rifa passada, la primera tenia cinch números, y 'l meu bitllet ne tenia quatre; en l' anterior, la primera 'n tenia quatre y 'l meu bitllet cinch. Sempre no mes que un número de difernéncia.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL ÚLTIM.

Pánich poétich, á la defensa: En Francesch Mateu, corre que correrás, lo corredor de las Celdas, tres micos' l' últim recurs, Epílech.

Sentintse ferit lo *mestre*
 llensá uns crits, uns crits tan forts,
 de:—¡Agafeulo! ¡Lladres, lladres!
 ¡Al asesino! ¡Traició!
 que Eco, la graciosa ninfa,
 repetint aqueixos mots,
 sembrá en lo *Parnás* l' alarma
 y la temensa en los cors.
Poetas, poetisas y Musas
 y hasta 'l *Deu Apolo* y tot
 deixant la poética tasca
 restaren turbats de cop.
 —¿Que passa?—¿Que succeheix?
 —¿Que ha sigut?—¿Que hi ha de nou?
 confusos se preguntavan,
 ignorant lo qu' era alló.
 Molts, creyent que los *poetrastes*,
pedants y dolents autors
 privats del amor de *Delfos*
 y exclusits de tan alt lloch,
 imitant als *anárquistas*,
 desitjosos d' un *vay-tot*,
 escalat los murs habían
 per passá á *deguello* á tots.
 Aixís es, que sense espera
 armats de feixuchs *bastóns*,
 á la lluyta 's prepararen
 plens de rencúnia y valor.
 Altres, los mes temerosos,
 ab banchs, taulas y sillóns,
 á construir barricadas
 comensavan, al entorn
 del *trono* per preservar-lo
 de indignas profanacions,
 y fins *Delius* já amania
 impacient dos raigs de soch
 quan vingué en *Francesch Mateu*,
poeta aixirit y dels bons,
 que habent vist la meva seta
 los digué:—Calma senyors!
 que encar' que l' assumpto es *serio*
 no mereix semblant trastorn.
 —¿Pero ¿que ha sigut? ¡espliquis!
 —Al cap de vall res y molt...
 Lo cas es, que en lo *Parnás*
 sens saber perquè, ni com,
 ha entrat un *tipo antipátich*
 faltat de sombra y rahó
 y al ser représ ab *duresa*
 per en *Pau Bertrán y Brós*
 l' intrús li ha clavat un tanto
 que te 'l nás com un pebrot.
 —Y... ¿que heu fet del delinquent?
 —¿Del delinquent? ¡que sé jól
 mes llauger que no cap llebra
 se ha escapat...—¡Rellamps y tróns!
 —crida *Apolo* que aixó escolta.—
 —Corréu, perseguiu-lo tots,
 y un cop l' atrapéu, portéu-lo
 ¡que 'n vull fè un escarment fort!

A tal ordre, la cassera
 comensá y lo tripijoch
 per mí, en aquell mar de pedra,
 guía saltantme y timó,
 puig com ja perdut me veyá,
 plé d' espant, mitj cego y foll,
 creuhava salas y salas,
 alas donantme la pór.
 Pero en vá, con més corria,
 mes clar sentia 'l soroll,
 amenassas y cridória
 de los meus perseguidors.
 M' enfilo per una escala
 y veig un llarch corredor
 ab mil *celdas*, com aquellas
 del Monastir de Ripoll;
 En la primera que trobo
 hi entro, hi topo ab un senyor
 de gran bigoti y perilla
 que feya uns *singlots* molt forts.
 —¡Vaja un susto que m' heu dat
 digué al mirarme, ¿Qui sou?
 —L' autor de *Lo Bram del ruch*...
 —No os conéch—Donchs jo tãmpoch,
 —¡Jo só en *Frederich Soler!*
 (Pitarra)—¡Vatua 'l mon!
 ara si qu' estich salvat...
 —¿Salvat?—Sí—¿Per qué minyó?
 —Perque 'l *primpcep* dels *poetas*
cataláns, si es que te 'l cor
 tan gran com lo seu talent
 me donará protecció...
 —No vas errát, aquí tens
 tres duros y toca 'l dos,
 pero, en protegir als *tontos*,
 so *esclusiu*, no estich per brochs.
 Y sense afegir paraulas
 tancá la porta de cop,
 restant jo ab la boca oberta
 y ell, seguint ab los *singlots*.
 No fent cas de semblant xasco,
 á una *celda* mes aprop
 d' aquella truco, puig era
 tancada ab clau y barrots,
 al cap d' esperar molt rato
 la porta obra un *sacerdot*
 tan humil y tan modest,
 com en lo llenguatje dols.
 Tot seguit lo vaig coneixe
 era 'l *rey* dels *escriptors*
mossen Cinto Verdaguer
 autor de lo *Canigó*.
 —¿Que cercáu aquí germá?
 Vá preguntarme amorós.
 —¡Me persegueixen! vaig dirli,
 ¡protegeixim, bon senyor!
 —Avuy no pot ser, fill meu,
 pus tinch que acabar uns *goigs*
 dedicats á *Sant Silveri*,
 ¡Deu t' ampari! ¡Deu te 'n dó!

y tancant ab clau la porta
 vá deixarme tan confós
 que al entrar en l' altra *celda*
 del pit me sortia 'l cor.
 Era oberta, se suposa,
 un home alt y magristó
 estava escribint, m' hi atanso,
 me veu y es posa furiós.
 —¿Que cerquéu aquí *belitre*?
 ¿Que cerquéu en aquest lloch
 autor de *xaracanas*
 que ningú llegirlas vol?
 ¡Protegiu-me! 'm persegueixen...
 —¿Os persegueixen? ben fort...
 —¿No os dihéu *Ángel Guimerá*?
 —Que te que veure 'l meu nom?
 —Jo os vaig dedicar un llibre...
 —¡Vaja un llibre mes galdós!
 —Si eran *dolentas Las Tombas*
 era bona l' *intenció*...
 —¡Fora! no estich per *romansos*
 no sou del meu brás... ¡y prou!
 digué, y tancantme la porta
 restí com si de gel fos.
 Hasta y tant que despertantme
 l' instint de conservació
 y 'ls crits dels que 'm perseguían
 los quals sentia d' aprop,
 vaig dir: Camas ajudeume
 y corrent com si fos boig
 baixo, pujo, salto, topo,
 trencó, brinco y donant bots
 arribo á la estensa *cuyna*,
 entro en lo *escusat rebost*,
 lo qual en *Verdú* y en *Fayos*
 l' emblanquinavan de nou.
 Al mirarme, una rialla
 esclatáren aquets dos...
 y, avergonyit al sentir-la,
 veientme atrapat y mort...
 á una finestra m' aboco
 y sens dir, valgam *Sant Roch*,
¡patapúm! de cap me tiro
 al abim y ¿que es aixó?
 obro 'ls ulls y á sota un pí
 me trobo y 'm trobo soll!
 Recordo y comprench que un somni
 durader ha sigut tot,
 tan durader, que 'ls companys
 cansats de vetllá 'l meu son,
 com qu' estavan un xich *monas*
 per donarme un *mico* grós
 sense dirme ase ni bestia
 á Barcelona altre cop
 baixaren, sens recordarse
 mes de mí, ni del meu nom.
 Y aquí fineix *Lo Viatje*,
 demanant á tots perdó
 per lo *llarch* y per lo *insipit*,
 per lo *insuls* y poch *xistós*.

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

FI «DE LA FONT GROGA AL PARNÁS»

LA TOMASA
GALERIA ARTISTICA

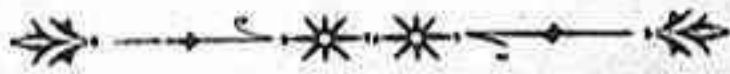
DE VUELTA DE PASEO " Acuarela de *Eduardo Tofano*.

LA VILA DEL OS

Maltractes á una noya,
escándols en consúms,
y... res, l' òs, de vergonya
s' escapa del escut.

LO DESCANS DOMINICAL

o creador va fé 'l mon en sis días y vá descansá 'l día seté; *et requievit die septimo*, com díu la Biblia.

¿Y quin día era aquell en que vá descansá? ¿Era 'l dillúns? ¿Era 'l dimars...?

Fem aquesta pregunta, perquè com que en commemoració del descans del Creador del Univers se preten *obligar* á tots los espan yols á descansar lo diumenge, 'ns agradaría sapiguer si aném ó no errats en triar aquest día.

Lo Vell Testament, no més díu: "Lo día primer, Deu va fer tal cosa; lo día según tal altra, etc. y 'l seté va descansá." ¿Quin era aquest día séptim? ¿Ja se sab de segú que era un diumenge?

Quan no era *obligació* 'l descansar en tal ó qual día, tothom podia escullí aquell que milló li semblava. Los juheus escullían lo dissapte; 'ls sabaters, lo dillúns; los colegials, los dijous á la tarde; y aixís tothom podia escullir. Pero ara, com que 's vol que á Espanya, tant los que siguin d' una religió com d' un' altra, tant los del gremi aquell com lo de mes enllá, tots descansin *precisament* lo diumenge, s' hauría de sapiguer si en efecte s' esqueya en diumenge 'l día aquell en que Deu va descansá de la fatiga de fé 'l mon.

Perqué, no sapiguentho de cert, pot donar la coincidencia de que no solsament no sigui 'l diumenge 'l día en que descansá, sino que sigués aquell en que va criá las bestias y, francament, creyém que valdría la pena d' assegurárnosen.

No es pas que siguém adversaris de todas las bestias. D' algunas sí que ho som; per exemple; de la filoxera, de las ténias, de las pussas, dels mosquits y de molts otras. Però de las que fan serveys, com los ases (no aludim á ningú), los bous (tampoch aludim), los porchs (ab perdó sigui dit), y un sens fi que podriam anomenarne, no 'n tenim res que dir y fins nos agradan. Mes, com que 's tracta de commemorá aquell día del descans diví, no sería massa correcte que mes tart s' investigués l' assumpto y 'ns trobessem en que venim donant predilecció al día en qué varen esse criats los moltóns ó las ratas pinyadas. Aixó, si bé sería molt aplaudit per la Societat protectora dels animals, en cambi no sería ben vist als ulls de la generalitat.

¡Llástima que no tinguém un almanach d' aquell temps, ó que Adam ó Eva, al mateix día de ser creats y posats al Paradís, ó sigui 'l día sisé de la Creació, no esclamessen: "¡Ditxós dissapte!," D' aquesta manera obraríam, mes ben dit, *descansaríam* sobre segú.

No essent aixís, n' hi haurá moltíssims que farán aquesta *huelga* obligada ab molt de recel. Nosaltres per la nostra part hi arrufarém lo nas.

Peró ara se 'ns ha escapat la paraula *huelga*, y ella 'ns porta á un altre ordre d' ideas, encara que referentas á aquest mateix assumpto.

¿Qui farà *huelga* 'l Diumenge? ¿Tothom?...

Ja sabém que no hi ha recla sense escepció, pero en

aquest punt las escepcions serán tantas, que per veure la recla, haurém de mirar ab un microscopi de molta potencia.

En las iglesias, cabalment los diumenges son los días de mes feyna. En aquestos días se celebra ofici, missa major en los pobles, se fá la publicació del santoral de la setmana, se tira trona avall als que volen casarse, hi acostuma á haber sermó, hi ha mes bateigs que 'ls altres días, se tocan mes las campanas, s' han d' arreglar y cobrar mes cadiras per la major asistencia als Sants Oficis, los escoláns han de passar ab los plats de la capta, y tot aixó y lo que 'ns deixém al tinter fá y fará que 'ls rectors, préberes, sagristáns, escoláns, llogadors de cadiras, organistas, campaners, tothom, en una paraula, que intervé en los actes que tenen lloch en los temples cristiáns en compte de descansar aquell día, tindrán mes ocupació. Perqué tenim de suposar que per obehí la ley, no se suprimirá res d' aixó que hem dit.

Los metjes no deurán pas abandoná als malalts en tal diada, ni 'ls apotecaris s' haurán de negar á despatxar medicinas, porque 'ls malalts no 's posarán pas bons en tal día.

Los carrils, tranvías y tota mena de carruatjes, que tenen mes tráfeh lo diumenge que 'ls demás días de la setmana, no deixarán pas de fer viatjes. Ni 'ls cotxeros dels morts tampoch.

Los cafés y las tabernas, concorreguts de gom á gom en días de festa, no tancarán pas las portas com si estiguessin de dol.

Los venedors de comestibles en los mercats y tendas, que 'l diumenge ténen també treball extraordinari, no s' estarán pas ab los brassos plegats, sense vendre menjar.

Los artistas dels teatros y acróbatas dels Circos equestres, que precisament tenen treball doble 'ls diumenges, porque donan funció á la tarde y á la nit, quan los demás días sols ne donan á la nit, nó 's determinarán pas á descansar. ¡Quina cara hi farían las empresas!

Los forners, no deurán descontentar als parroquiáns privantlos de menjar pá del día.

Los estanquers no farán pas dejunar als fumadors y á la Tabacalera.

Los municipals no deixarán pas d' anar als seus punts respectius, y á vigilar en los llochs de las diversions diumengeras, que no son pocas per la gracia de Deu.

Los serenos y vigilants, no es d' esperar que abandonin los barris als lladremeners.

Las llevadoras, no deurán pas dir á las sevas clientas que s' esperin al dillúns.

Los barbers, que demanan fadrins *temporers* pels diumenges, porque en aquestos días los hi precisa mes personal, no creyém que deixin d' afeitar.

Los balladors, veyent que 'l día s' ho porta, bé deurán aná á rebentarse ballant.

Los guanteres, llimpia-botas, venedors de periódichs, floristas, arrenca-caixals y demás que cóntan ab lo diumenge per la major sortida del seu treball ó de las sevas manufacturas, no anirán pas en contra dels seus interessos avenintse á no fer res lo día de *descans*.

¿Y 'ls fanalers? ¿Que 'ns deixarán sense llum? ¡Hauríam d' aná á las palpentas!

¿Y 'ls que trevallen á l' electricitat? ¿Que no la proporcionarán? ¡Com quedaría 'l passeig de Colón!

¿Y 'ls fondistas? ¿Que no servirán? ¡Ja podrian plegá 'ls de Miramar!

¿Y las minyonas de servey? ¿Que no voldrán aná á la plassa á comprar, ni voldrán cuynar? ¡Allavors los enfeynats serían los amos!

¿Y 'ls que acompanyan *diariament* las burras de la llet per las casas? ¿Que no las treurán de l' estable? ¡Pobres dels que ténen tós!

¿Y 'ls carters, telegrafistas y burots, que no 's deixarán veure al lloch? ¡Adeu noticias frescas y urgentas y drets de consúms!

En resúmen; si aquesta lley del descáns dominical, sigués obligatoria por tothom, com en las Córts pretenen algúns dels que per precisió están mes ocupats los diumenges que 'ls demás días, resultaría una lley per la minoría; porque en las escepciós s' hi trobaría la ma jor part d' habitants d' aquest país dels toros, entre los quals hi veuriam als mateixos toreros.

Si á n' aquestos se 'ls pogués obligá á descansá 'ls diumenges ¡quin daltabaix hi hauría! ¡Cóm que 's treuria la fesonomia d' Espanya!

CONRAT ROURE.

CANTS DE MA PATRIA

Dels braus comtes Wifreds é Berenguers,
So la patria volguda é venerada;
E de artistes, é poetas, é guerrers,
So la mare que 'n té mellor faldada.

Jo so la que doná reys á Aragó,
Duchs á Athenas é comtes á Provença;
A Castella un bon tros de son penó
E baixells per luytá á la mar inmensa.

Patria dels conçellers que goig me done
Recordar com sos furs ne conservaven,
Fins al rey obligantne que en perçone
Los juris cedí 'ls drets que 'ls pertocaven.

Plaume cantar á ço pus de ma historia
Sens dupte es lo mellor pera fer véurer
Als bélichs catalans, que fou sa gloria
Los furs que 'ls folls tirans los varen treurer.

Glória inmensa d' aquell poble valent
Que un colp ventat n' havie lurs campanes,
Ni un nin jamay mancave al sometent
Per defendrer les terres catalanes.

Les lurs náus que bressantse letxuguines
Del mar foren regines sobiranes,
M' apar véurer encare gegantines
Rondejar per les costes Sicilianes.

Fou lavors quan sigui mes ben volguda
E per los castellans molt cobdiciada;
Are non, pus mancantme bone ajuda
No més so Catalunya empresonada.

Catalunya captiva que sols plora
Recordant de sos héroes les victories;
Catalunya fermade que en va anyora
Aquells temps memorables de ses glories.

.....

¡Oh patria, patria meva! May me canso
d' escoltar lo teu cant, puig m' acomoda.
Pero calla, que aixó n' es un romanso,
y ja 'l cantar romansos no es de moda!

A. ROSSELL.

Inter nos

(A un amich casat de nou)

De la vida de solté
despedinte á la francesa,
m' has causat molta tristesa:
lo per qué ja te 'l diré.

Per company ja no 't tindré,
tenint dona, de segú;
y com qu' érats l' únich tú
que 'm comprenías bé encare;
los secrets del meu cor are
no 'ls podré contá á ningú.

* * *
Ta ditxa ó felicitat
del matrimoni en los brassos
haurá ben romput los llassos
de nostra vella amistat.

Tú al últim haurás lograt
lo que 'l teu amich no pot;
tú has trovat amor y dot
sens' buscar rés, Andreuet;
fent beure á n' ella á galet,
has lograt tú beure ab got.

* * *
Y aixís vá 'l mon: jo, com tants,
buscant amor, no interés,
no logro ni amor, ni rés,
apesar d' esforços grans.

En somnis tiro molts plans,
com tú sabs, plens de tendresa...
y ni una sola promesa
de carinyo obtinch aixís:
¡Jo voldria parar pis
per no anar més á dispesa!

* * *
Qui no estima es ben volgut;
y qui estima es al revés:
jo crech que en lo mon val més,
molt més que bó, ser astut.

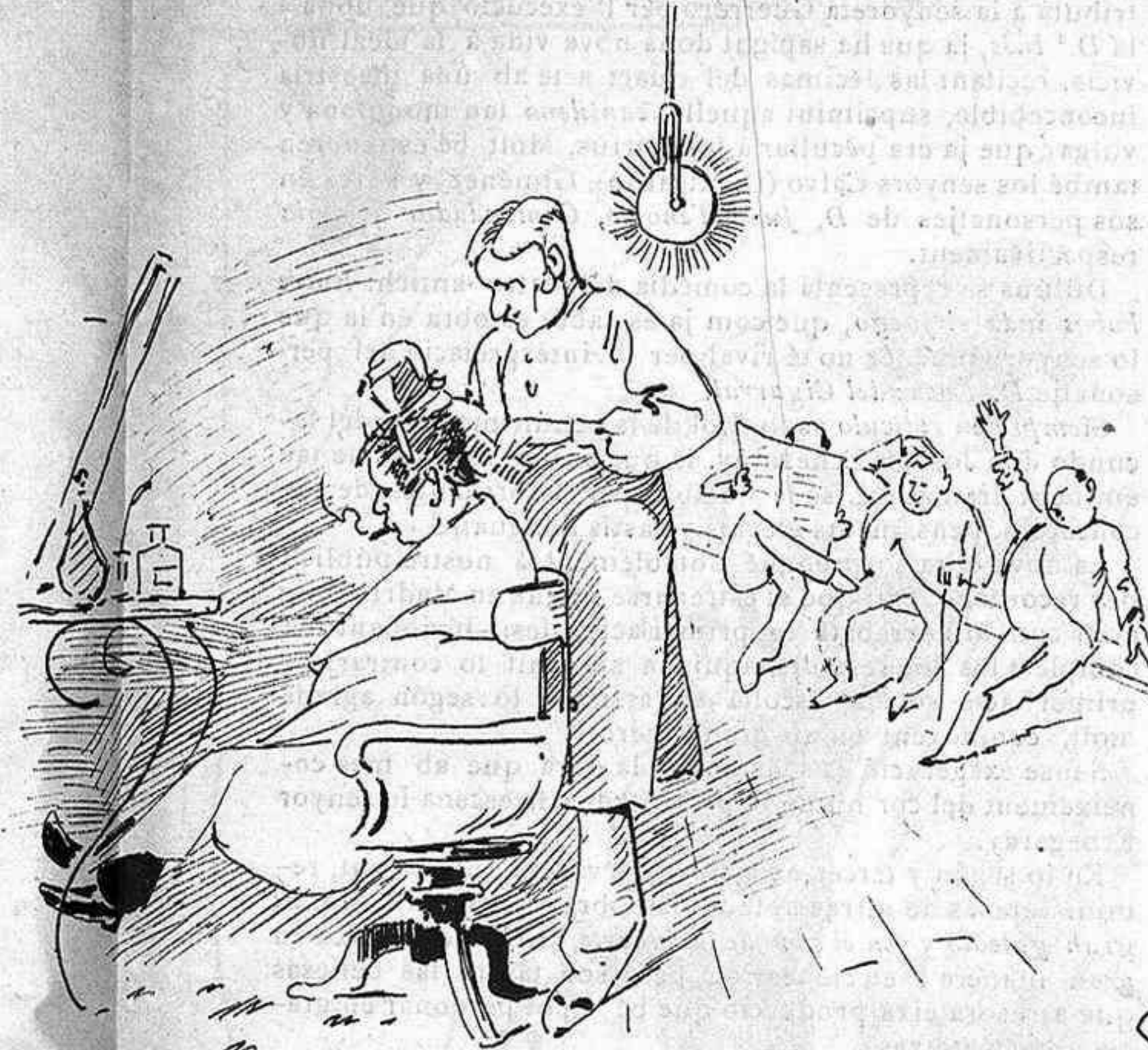
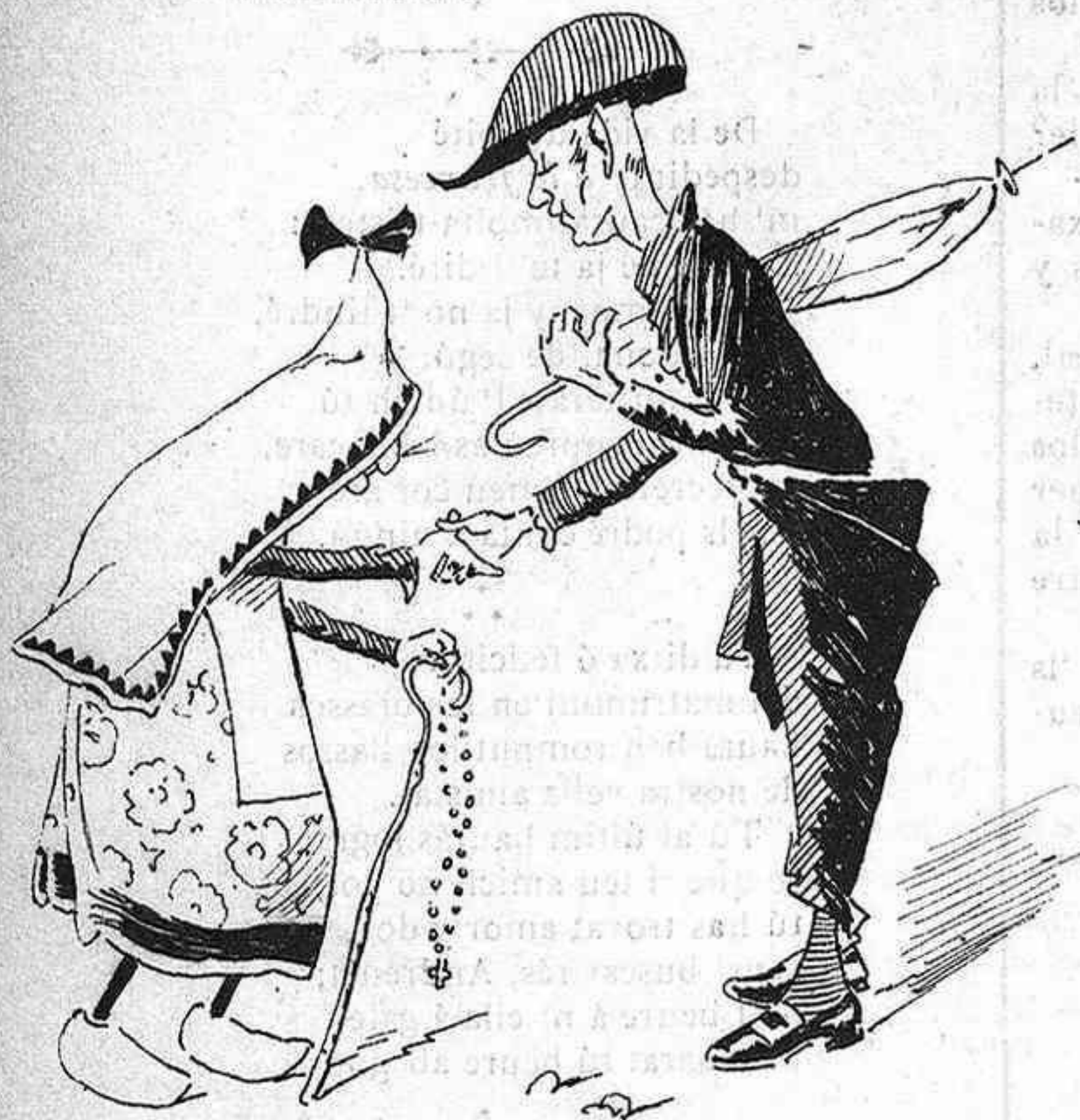
Tú que may has conegu!
lo qu' es amor per cap dona,
n' has trovat una de bona,
sense buscarla, ni triada;...
y jo que la tinch buscada,
sols la trovo quan faig *nona* (1).

* * *
Dígam, donchs, per 'mor de Deu,
com t' ho has fet per' alcansarla;
dígam com, sense estimarla,
t' estima ella tant, Andreu.

Esplicam, si no 't sab greu,
qué haig de fer per ser ditxós
y obtindre 'l séu amorós
afany que no 'm deixa viure;
dígamho, amich, sense riure...
¡y tindrém dona tots dos!

PEPET DEL CARRIL.

(1) Somiantla

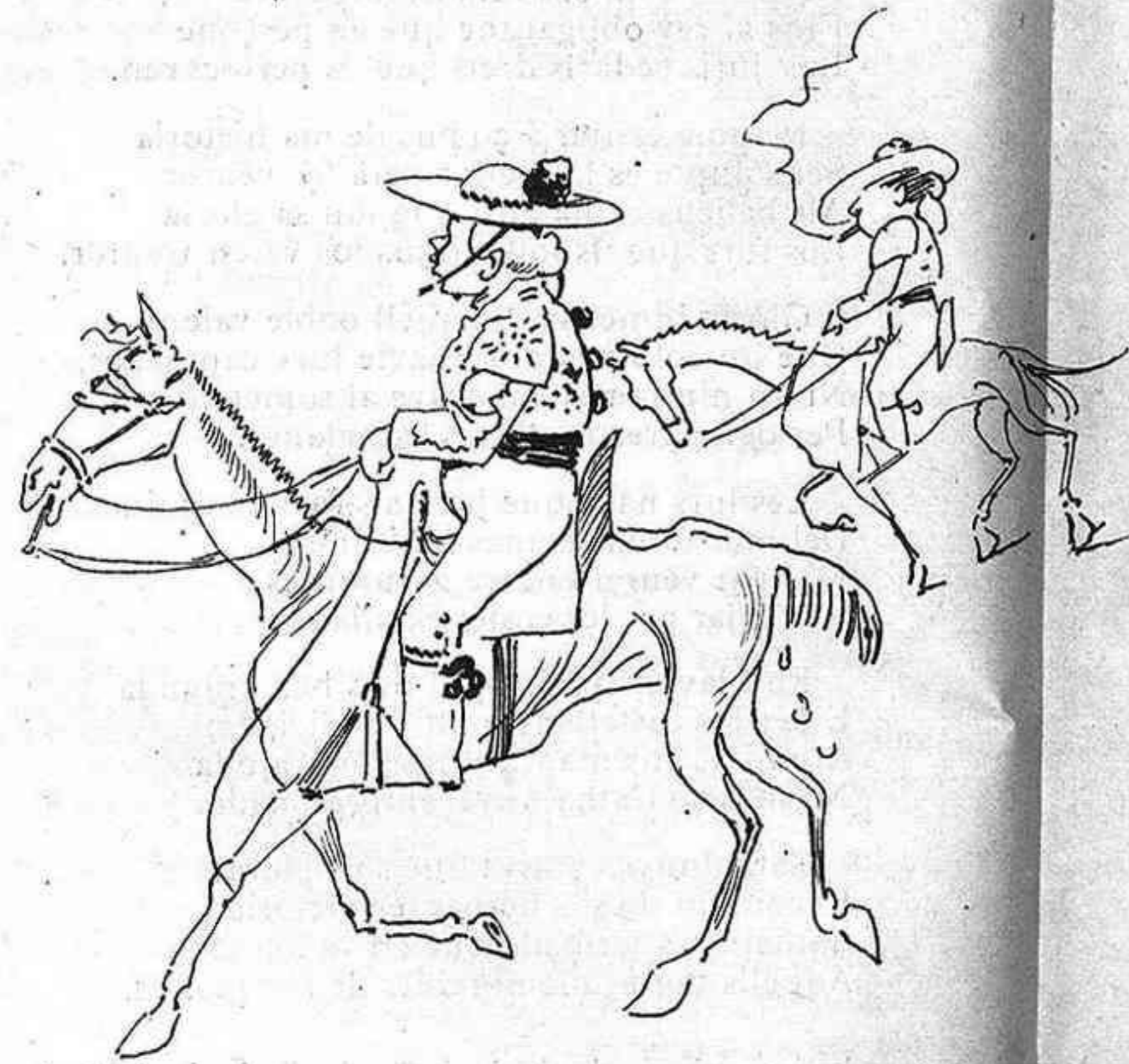
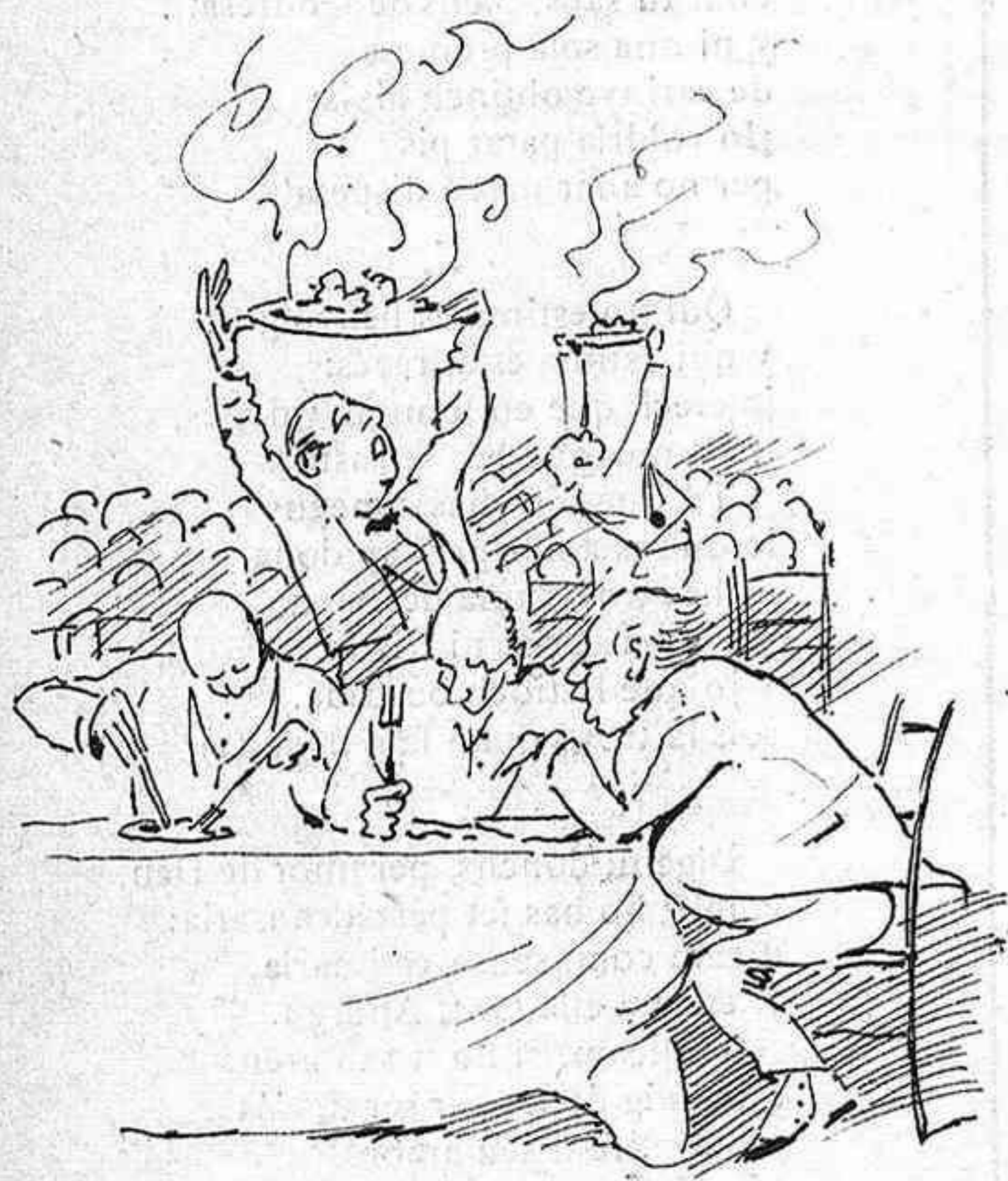

Deu vos fassi bona, Mónica, que avuy porto pressa, perquè es diumenge y hi ha mes feyna que 'ls demés dias.

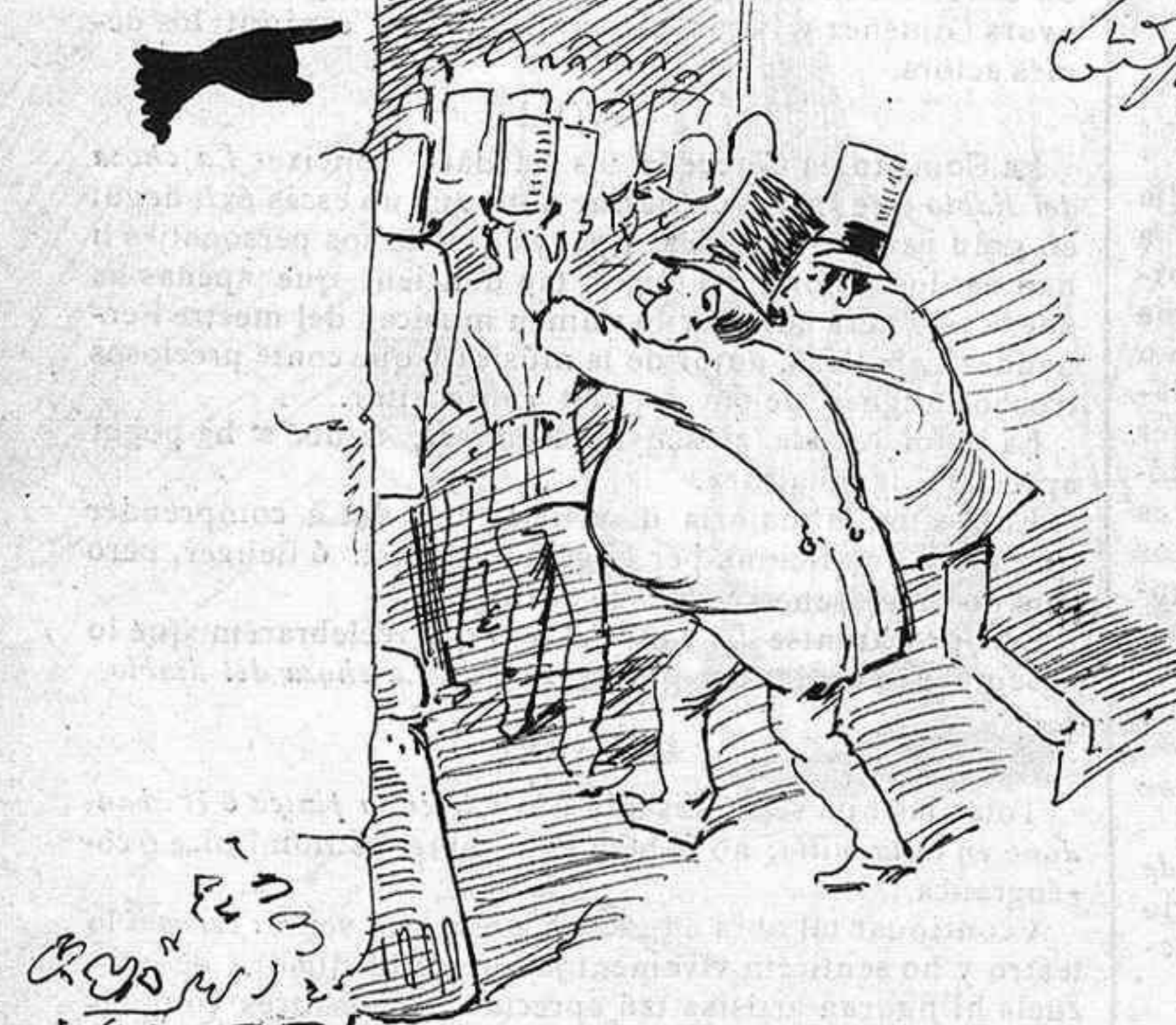
—¡LA TOMAÇA! ¡Barcelona Alegre.! Déixam corre que avuy qu' es diumenge, hi ha mes venedors que 'ls demés dias y 'm tinch d' espavilá.

—Ja 'l rissaré un altre dia, perquè com qu' es diumenge, ja veu vosté mateix que hi ha molta gent que s' espera y tots los fadrins están ocupats.

—¿Es dir, senyora Pepa, que avuy no 'm pot visitá? —Avuy no pot esse. Es diumenge y aquesta tarde tinch tres bateigs.

ESTANCO

—¡Voy! ¡Voy! ¡Ni may que fos diumenge! Ab aquesta aglomeració de gent no 'ns enteném de feyna.

—Sarvo er domingo, toos los dias de la cimana tenemos desocupaos.

—Com se coneix qu' es diumenge! ¡Tothom vé á provehí de tabaco.

—Los diumenges, mes aviat semblo un bastaix que un mosso de fonda. Ja ho veig: ¿quin día es més apropiat que avuy per añar á fer piscobabis?

P. 91.

NOSTRE RETRATO

Lo d' avuy es lo de la reputada tiple de sarzuela donya María Mariscal que d' alguns anys forma part en la acreditada companyia del senyor Cereceda.

Es nostra biografiada una de las artistas mes apreciadas de nostre públich per haber sigut lo qui presenciá lo comens de sa carrera y haber observat los notables adelantos que ha sapigut alcansar, figurant ja avuy entre las de primera fila, per reunir además de una figura simpática, una preciosa y estensa veu, la que li permet brillar tant en lo trevall dramátich com en lo cómich.

Una de las qualitats, (poch comú en artistas de sa categoria) y que també atresora en alt grau, es lo de excesiva modestia, y per xó no vacilá en encarregar-se del personatge *cabo de cornetas* en la sarzuela *El chaleco blanco* lo-grant darli un relleu tan extraordinari que no creyém véurel ofuscat per cap altra artista.

NOVETATS

Lo passat dijous, com anunciárem, s' estrená la comedia de Vital Aza, denominada: *El señor cura*. Devant d' una concurrencia escullidíssima que omplenava 'l teatro, s' aixecá 'l teló y comensá á desenvolupar-se l' obra ab una trama bastant pobreta, pero ab una munió de xistes y escenas tan ben trovadas que 'l públich passá una vetlla molt agradable. La ploma de Vital Aza té 'l mágich poder de descriurer ab un petit assumpto una série interminable de cassos cómichs y en *El señor cura* ho demostra. L' obra en sí, no es mes que un *vaudeville* y segurament en l' ánim del autor no hi ha capigut altra pretensió que la de fer riurer, lograntho per complert. La execució per part de las senyoras Guerra, Bernal y Martínez (D.ª Julia) y 'ls senyors Mario, Rosell, Balaguer y Mendiguchia inmillorable; los restants estigueren bè en sos respectius rôles.

Durant la setmana s' ha repetit várias vegadas *El señor cura*, alternant ab otras obras del repertori.

Pera avuy s' anuncia l' estreno de: *El crimen de la calle de Leganitos*, comedia dels senyors Pina y Domínguez y Mario (fill). Creyém que l' obra está basada en un' altra producció francesa.

Veurem lo que serà; ja ho sabrán la setmana vinenta.

CATALUNYA

Com ja diguérem la setmana passada, s' ha representat *D. Juan Tenorio* y encare que fora de época ha proporcionat á la Empresa dos plens en las dos representacions donadas.

Justificats foren los elogis que la premsa madrilenya tributá á la senyoreta Guerrero per l' execució que doná á la *D.ª Inés*, ja que ha sapigut doná nova vida á la ideal no-vicia, recitant las décimas del quart acte ab una maestría inconcebible, suprimint aquella *cantilena* tan monótona y vulgar que ja era peculiar á las actrius. Molt bé estigueren també los senyors Calvo (D. Ricardo), Giménez y Pérez en sos personatjes de *D. Juan Tenorio*, *Comendador* y *Mejía* respectivament.

Dillúns se representá la comedia del teatro antich: *Entre bobos anda el juego*, que com ja es sabut es obra en la que lo senyor Giménez no té rival per la interpretació del personatge *D. Lucas del Cigarral*.

Siempre en ridiculo es lo títol de la penúltima obra del fecundo don Joseph Echegaray, la qual com totas las de tan eminent dramaturg, se fa notable per la brillantés de sos conceptes, pensaments elevats y castis llenguatge.

La nova obra sorprengué notablement á nostre públich per recordar l' éxit que al estrenarse tingué en Madrit, puig aixís com allí arrebatá lo primer acte, desilusionant per complert los dos restants, aquí ha succehit lo contrari; lo primer acte sols s' escoltá ab atenció; lo segón agradá molt, conmovent en alt grau lo tercer.

Sense exageració es sens dupte la obra que ab mes coneixement del cor humá té presentada á la escena lo senyor Echegaray.

En lo segón y tercer acte hi observárem, n' obstant, reminiscencias de otras aplaudidas obras sevas, tals com *El gran galeoto* y *En el seno de la muerte*, perjudicant [aixó en gran manera l' efecte teatral; pero son tantas las bellas que atresora eixa producció que bé 's pot perdonar en gracia á las mateixas.

La escena penúltima del segón acte resulta d' un gran efecte y basta ella sola pera acreditar á tot autor dramátich.

De la execució, ab dir que tots los actors hi están inmillorables está fet lo degut elogi. En efecte, Ricardo Calvo en son personatge de *Eugenio* demostrá ser justa la plassa que ocupa de ser lo primer actor del teatro Espanyol de Madrit y dificilment cap altre actor ne sortiria tant ó mes brillant. Se veu que ha fet un detingudíssim estudi de tan important paper. En la senyoreta Guerrero s' hi vejeren los adelantos que en lo drama está fent pera lo qual li predestiném un envejable lloch en la escena. Molt bé estigueren los senyors Giménez y Pérez, arrodonint lo bon conjunt los demás actors.

TIVOLI

La Companyia Cereceda 'ns ha dat á conèixer *La choza del diablo* que just es confessar obtingué un escás éxit degut en gran part á que lo desempenyo que de sos personatjes li han dat los actors, ha sigut tan deficient que apenas ha dat ocasió pera admirar lo númen musical del mestre Fernandez Caballero, autor de la música y que conté preciosos trosoos dignes de tan reputat compositor.

La lletra deguda al senyor Ramirez, també s' ha pogut apreciar á igual altura.

En resúm; la majoria d' artistas han dat á comprendre que tenen condicions per lo género cómich ó lleuger, pero que no 'n posseheixen per lo dramátich.

Está preparantse *La caza del oso* que celebrárem que lo desempenyo sia la revenja del donat á *La choza del diablo*.

GAYARRE

Totas las nits se representa *El vacío en la platea ó el abandono en la taquilla*; no sabém si es obra pantomímica ó coreogràfica.

A continuar tal obra en escena preveyém veurer cerradi lo teatro y ho sentirém vivament ja que en lo quadro de sarzuela hi figuran artistas tan apreciats de nosaltres com las senyoras Mateu y Pino y los senyors Bosch, Colomé, Ripoll, Palmada y Colás.

UN CÒMICH RETIRAT.

UN PRECEPTO BIBLICH

Y Deu va benehirlos y 'ls hi va dir: Creixeu y multi-
pliqueuvos y ompliu la terra... (Génesis.)

¡AL MEU BARRET!

¡Pega!

¡Deu te quart! ¡oh meu barret!,
al veuret sols ja m' engrescas
y 'm passa avuy pel bolet,
per divertirte un ratet,
de dirten quatre de frescas.

Res importa que ¡tronat!
te diguin tota la gent,
si resistint tot embat
ab enginy has defensat
la capsa del pensament.

Tú has sigut lo meu company
encar que has estat de pega,
has viscut un y un altr' any
y á mí se 'm fa molt estrany
si are 'l temps ta sort mossega.

Tú has lluhit mil casaments,
tú has honrat molts funerals,
y has seguit los monuments;
t' has fet mirá molts moments
en bateigs y Jochs Florals.

Ja sé lo que 'm podrás dir;
que has acabat las palestras,
que estás cansat de sufrir,
que ets inútil per servir
perque estás plé de finestras.

¡Yté raho 'l meu barret!
¡quasi no se 'n veu la boca!
si algún cop t' has lluhit dret
no ha faltat que algún ximplet
t' aixafés com una coca.

Si s' han promogut rahóns
entre 'ls mateixos companys,
has anat de tomballóns
rebut injustos *trompóns*
¡oh! y que n' has passat de afanys.

Y are que no pots aná
encar farias l' hassanya
de pujar á un colomá
y fè 'ls coloms espantá
llogat á dalt d' una canya.

¡May aixó comportaré
mentres sanch corri en mas venas!
y al mirart, qu' ets, pensaré,
lo retrato de mas penas.

J. ARÁN GAYA.

L' estátua de Ruiz, inaugurada á
Madrid lo dia 2 de Maig prop-passat
ha sigut objecte d' un atropella-
ment per uns subjectes que sorti-
ren d' una taberna.

Entre 'ls atropelladors, segóns
diu *El Ejército Español*, s' hi troba-

va l' actor Julio Ruiz.

Senyor Ruiz: ¿que li deya res l' estátua mentres vosté be-
bia á la taberna...? Donchs perquè respecta tan poch la me-
mória d' un seu tocayo?

Ja 's comprén que en aquells moments vosté no deuria
veure (ab v) lo que feya; peró... ni aixís.

Lo príncep de Gales se calcula que deu uns 40 millóns
de franchs.

La reina Victoria diu qu' está un xich preocupada per tal
motiu. En cambi 'ls acreedors, diuhen al deudor que no 's
preocupa per aquestas *frioleras*.

Com que aquestos cobran interessos, y calculan que te-
nen lo capital assegurat, es clá que no passen mals de cap,
pero jo estaria mes tranquil sent d' ell, que no sent d' ells.

Una colla de *pubills* de Manlleu, han detèrminat consti-
tuir un centre recreatiu-humorístich, ab lo títol de *La So-
cietat dels martyrs*, en lo qual hi celebrarán vetlladas. Si
algún soci té alguna diferencia ab la seva costella, ell ho
explicará á la Societat, y una comissió de la mateixa anirá
á posar la pau al matrimoni.

Desitjém als *pubills* molts anys de vida, perquè puguin
fer bona cosa de las bonas obras que s' proposan fer.

Una idea, per si 'ls hi va bé. La junta podria esse un *mi-
nisteri*; y 'l d' ella que fos l' encarregat de (nomenar las
comissions *pacificadoras*, anomenarse ministre de la *Pau*,
en lloch del que en lo mon polítich es conegut per ministre
de la Guerra.

Un periódich de Sevilla explica que en aquella ciutat dias
há que per diferents punts s' hi introduheix gran cantitat
de petroli, bocoys d' alcohó, grans, sabó y otras matèrias
de las que pagan més drets.

Un' altra edició de *Pepe el Huevero*, probablemente correfi-
gida y aumentada.

Los jesuitas han comprat uns terrenos prop de la célebre
Cartuxa de Granada, ab l' ignoscent propósit d' establirhi
un noviciat de l' ordre.

Una pregunta: ¿Per quina ley espanyola ha sigut derro-
gada la que expulsava d' Espanya á la Companyia de Jesús?

La vigilia de Sant Antoni, la banda municipal doná una
serenata al nostre amich lo reputat fotógrafo senyor Esplu-
gas, obsequi molt merescut al quí s' ha emprés la notable
publicació de *Cataláns Il-lustres*.

Segóns datos estadístichs, á Espanya en un trimestre 's
cometen poch mes ó menos uns 268 assessinats.

¡Friolera!

¡Que haya 268 cadáveres más, etc...!

La qüestió d' en Pep dels ous, á Madrid, dona molt que
enrahonar.

Es un procès que té molts pels.

La famosa Sarah Bernardth en los 25 anys de sa carrera
artística ha guanyat una fortuna de 6.515,000 franchs y en-
care molt sovint s' ha de veurer embargadas las joyas per
deutes.

Deu dona fabas...

(Retiro la paraula.)

En Sagasta, ensalsant la memoria del capitá Moreno, li
digué Rodriguez.

Debia creure que 's tractava d' algún municipal.

Lo govern austro-húngaro ha autorisat á las metjesas,
per visitar en los hospitals. Una coneguda doctora ha sigut
la primera que ha ingressat en las clínics d' un hospital
de Serajevo, en la Bosnia.

Los mussulmans d' aquell establiment sembla que 's ne-
gan á esse visitats y examinats per una senyora.

La vritat es que segóns quina siga la malaltia, la visita
d' una visitadora pot esse perjudicial.

En lo teatro de la Moneda, de Brusselas, va posarse en escena l' ópera *Siegfried* de Wagner, fenthi algunas supressions, sense anunciarlas.

Un advocat de Charleroi que coneixia l' obra, Mr. Des-trié, hi assistí; y cremat de las supressions fetas, va presentar demanda al tribunal de Comers, porque se li retornés lo preu de la localitat, ja que no s' havia representat l' ópera anunciada tal com está escrita.

Lo tribunal, fundantse en la costum general de fer supressions convenientas, ha desestimat la demanda del advocat, condemnantlo á perdre l' import de la localitat y á pagar las costas.

Lo estrany es que sigui un advocat qui per aquest motiu presentés una reclamació judicial; no perquè las supressions deixin de ser abusos que fan las empresas, sino perquè entre un particular y l' empresa d' un teatro ahont hi ha palco real, ja era de preveure la sentència.

Aixó sols se compren en un advocat de secá.

En un carrer de Castelló, hi surten bruixas y fantasmas que tiran pedras y que si 'ls hi convé treuen ganivets.

En alguns temps, venian los capelláns y perquè desapareguessen aquestas cosas, feyan aspergis. Ara, si las autoritats volen, també 's cura ab *aygua beneyla*.

S' ha publicat la segona edició de *Los Cent Conceyls del Conceyl de Cent*, que imita una publicació antiga. Es una obreta humorística de la que sentim que no se 'n hagin tret alguns concells que no poden aná ni per riure.

Varis sócis del Circol Lliberal Monárquich van aná á Vallvidrera en celebració d' haber sigut elegits regidors en las últimas eleccions municipals.

Se 'ns ha dit que en lo dinar, porque l' acte estés en perfecta armonía ab lo que celebravan, en lloch de beure en copas, bebían en *tupins*, al só d' unas trampas.

Lo duch de Portland, gasta uns 9.000 dures cada any en suscripcions á periódichs, seguint ab aquesta afició la costum del seu pare, que coleccionava quatre exemplars de cada un dels periódichs inglesos, un exemplar per cada una de quatre possessions sevas.

Mes val aixó, que no pas lo que fá 'l seu compatrici Gordon Cumming, de qui 'l jurat ha confirmat que feya trampas en lo joch del *baccarat*.

L' entreteniment del duch es tan plausible, com reprochable lo del amich del príncep de Gales.

En la junta general de propietaris del Liceo, s' acordá concedir 32.000 duros de subvenció, destinantne cad' any 6.000 per reforma del vestibul y decoració. Se reformará la ventilació de la sala d' espectacles, y la subasta per l' adjudicació del teatro en la próxima temporada s' anunciará en Barcelona, Madrit, París y Milán.

Si 's procura que l' empresa no sigui *barnissada*, tal vegada 'l teatro anirá milló del que ha anat aquestos últims anys.

Alló de no pagar als artistas y enganyá als abonats, s' hauria d' acabar un dia ó altre, si no li sembla mal á la junta de govern del teatro.

En l' Eden-Concert, un *concertista* va fer correr tres clarinets d' un músich. Dels tres instruments, se 'n va trobá un en una casa d' empenyos, y 's va agafá á un subjecte quan anava á empenyarne un altre.

Está vist que aquest fulano, es un home de molt d' empenyo.

Lo doctor Woodfosi, nort-americaná, ha guanyat unaa posta sobres qui resistiria més la son. Ha estat sis dias y 14 horas sense dormir, guanyant ab aixó 60 duros y 'l títol de *campió universal del insomni*.

Velshiaquí un home que si no es enrahonador, sería bó per vetllar á un malalt.

Y si es enrahonador... per vetllar á un mort.

Telegramas

Madrit 9.—Hora de la *pinya*.—En un teatro de la Plassa del Rey s' ha representat, un saynete ab visos de tragédia, denominat: *El vino y la estupidez ó el cómico de la papalina*, escrit per un tal Ruiz, no ab tinta sino *con tinto*, desempenyat per Ruiz, secundat per uns quants *graciosos* com ell, qual desenllás sembla que no agradará gayre al autor.

Madrit 10.—L' autor ara diu que no es ell l' autor. S' assegura qu' aixó es pòr. Lo públich no ha rebu gayre be 'l saynete. L' autor es un desdixat oriundo de *Bélgica*.

A. MILICH.

Madrit 15.—10 matí.—La duquesa de Castro-Enriquez ja ha sigut declarada processada per la causa que se li segueix per haber martirisat á una criatura y ha sigut conduhida á la presó.

S' ha dit si també hi ha complicats un capellá y una monja.

Se diu que un *cèlebre* novelista fundantse en aquestos fets, vol escriure un llibre.

Tractantse nada ménos que d' una duquesa, será un *llibre funest*.

BARRIVELL.

Madrit 15.—12 id.—Un ex-concejal, un director de periódich y una tiple de sarsuela, son tres elements ab que contava *Pepe el Huevero* per sè 'l matute. No se sab porque feya serví á la tiple, pero 's creu que era per ferli passá *galls* dintre de la garganta.

Diuen malas llenguas que si no hi hagués la contribució de consúms, no hi hauria aquestas companyias matuteras. Altres al contrari, creuen que mentres hi haurá drets de consúms, hi haurá matute. Lo govern actual no creu una cosa ni altra y vol que subsisteixi aquesta contribució tan perjudicial pel pobre com beneficiosa pels que tenen medis per burlarla.

A. BAIX.

London.—Qualsevol hora.—Que S. A. lo Príncipe de Gales tingui tants *inglesos* com diuen, aquí ningú 'n fá cas. Aixó es molt natural desde 'l moment qu' es l' hereu del trono inglés.

Lo demás son malas volensas.

D. GRADAGIÓ.

Cort celestial 15.—Hora nona.—Lo diner de Sant Pere en sa major part ha pujat aquí *al cel*, que, segons l' encarregat de guardarlo, es lo lloch ahont li pertocava venir.

Aquell numerari ha deixat las despullas á la terra, que consisteixen en uns pagarés firmats per gent molt devota, en los quals consta que 'l diner era allí avans de la seva ascenció.

R. I. P. AMÉN.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY
Redacció y Administració de LA TOMASA
Sant Ramón, 5.—BARCELONA

UN COMPLIT

—Tú li dirás que jo l' estimo.
 —Y tú li dirás que l' estimo jo.
 —¿Vols dir?
 —Veurás: ell es rich y una germana ó altra l' hem d' arreplegá. Aixís tu podrás ferli elogis de mí, y jo de tú.
 —Tens rahó.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Vocal es ma primera,
 cantable es ma segona,
 part del cap la tercera
 y hu-dos y darrera
 carrer de Barcelona.

P. MORA GALLART.

ANÀGRAMA

Mira Tot si vols total
 una tot pel teu vestit,
 ves al carrer de Condal
 que n' hi há un gran surtit.

PERET CODINA.

TRENCA-CAPS

D. Leandro Gelit

Formar ab aquestas lletas lo títol
 d' una comedia catalana.

F. MILLÀ.

CONVERSA

Manel, aquest dematí
 anant cap á la estació
 hi trobat á n' en Martí
 que marxava...

—¿A Reus?

—No.

Are t'ho acabo de dí.

PEP GALLEDÀ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 5—Vocal.
- 6 5—Nota musical.
- 6 7 1—Prenda militar.
- 6 7 1 2—Nom de dona.
- 4 2 8 1 7—Capdill espanyol.
- 3 3 2 8 1 2—Poble de Catalunya.
- 4 2 8 6 5 1 2—Població Catalana.
- 1 2 3 4 5 6 7 8—Personatge polítich.
- 4 5 3 7 8 5 6—Planta.
- 4 5 3 7 8 1—Fruyta.
- 6 7 1 2 3—Carrer de Barcelona.
- 6 2 4 2—En los arbres.
- 1 7 3—Astre lluminós.
- 7 6—Metall.
- 8—Consonant.

J. VIÑAS.

FUGA DE VOCALS

—«C.rm. gs.bs t. s. .n R.m.n
 .s h.m. d. m.lts d.n.rs»

—«N. h. s.; m.s t. ns m.s.v.rs
 C.m n. 'ls t. n.ng. d.l m.n»

FRÁ GERUNDI.

GEROGLÍFICH

XI
 TIRI
 AAA
 ITIR
 II

J. CASADEVALL.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—Cul-pa.

Conversa.—Masquesa.

Problema.— $68+2+2=72$

$76-2-2=72$

$18 \times 2 \times 2 = 72$

$288 : 2 : 2 = 72$

450

Anàgrama.—Paca—Capa.

Trenca-caps.—Los dos fanatismos.

Logogrifo numérich.—Ramón.

Geroglífich.—Tretse es lo punt de las donas.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de subscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pla
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
" atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrá dir girse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barñá.